

College van burgemeester en wethouders
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Betreft: ongevraagd advies n.a.v. de Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022

Nijmegen, 9 maart 2023

Geacht college,

De RegenboogRaad wil u graag ongevraagd van advies voorzien met betrekking tot het volgende: ruim 70% van alle LHBTIQ+'ers krijgt in hun leven te maken met verbaal en/of fysiek geweld¹. Nijmegen is hier helaas geen uitzondering op. Afgelopen oktober is de Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022 verschenen met de veiligheidservaringen van Nijmeegse LHBTIQ+ inwoners. Het is zorgelijk dat de ervaren veiligheid de laatste jaren nauwelijks is toegenomen en in sommige gevallen zelfs is afgenomen. Landelijk wordt er ook nauwelijks een afname ervaren van zowel slachtofferschap van geweld als het ervaren gevoel van veiligheid.

Uit de Nijmeegse Veiligheidsmonitor komt onder andere naar voren dat ruim een derde van de respondenten zich onveilig voelt op straat². Ruim een vierde van de respondenten voelt zich onveilig in horeca gelegenheden en in het openbaar vervoer. Opvallend is dat de ervaren veiligheid van homoseksuele mannen licht is toegenomen, waar alle andere groepen een toename ervaren in ongewenst gedrag. Vooral niet cis-genders³ voelen zich vaak onveilig. Onder de groep transgenders rapporteert 82% een of meerdere incidenten zoals uitlachen, schelden, pesten, ongelijke behandeling, fysieke of seksuele bedreiging, mishandeling en/of vernieling.

De langetermijneffecten van discriminatie zijn ingrijpend. LHBTIQ+'ers hebben vaker last van psychische klachten zoals depressies. Het suïciderisico is vele malen hoger (50% heeft zelfmoord overwogen en 21% van transgenders deed een zelfmoordpoging). LHBTIQ+'ers krijgen vaker te maken met intimidatie en burn-out

¹ [antwoorden-kamervragen-over-de-bescherming-van-lhbt-ers.pdf \(overheid.nl\)](#), 16 juni 2022

² [Nijmeegse Veiligheidsmonitor](#), oktober 2022

³ Cisgender is de term die gebruikt wordt wanneer iemand zich identificeert met het geslacht dat bij de geboorte gekregen is. Transgender is de gerelateerde term voor iemand die zich niet identificeert met het geslacht van geboorte.

verschijnselen op werk. Het risico op eenzaamheid is ook groter⁴.

De Emancipatienota *Emancipatie: een opdracht voor ons allen (2022-2025)*⁵ benoemt de bevordering van de veiligheid van LHBTIQ+’ers als een blijvend punt van aandacht en inzet. Dit is ook een belangrijk speerpunt van de Nijmeegse Regenboog-agenda 2021-2024. LHBTIQ+-Nijmegenaren moeten zich veilig, geaccepteerd en als vanzelfsprekend gezien en gehoord voelen. Veiligheid is niet een op zichzelf staand vraagstuk, maar staat in verband met allerlei andere thema’s. Het vraagt om een integrale aanpak met zowel de focus op preventie - acceptatie, tolerantie en normalisering in brede zin - als de aanpak van discriminatie en geweld. Naar aanleiding van de resultaten van de Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022 brengt de RegenboogRaad graag de volgende ongevroegde adviezen uit waarbij er aandacht is voor deze integrale aanpak.

Preventie en normalisering

In de recent aangenomen motie Aanpak Discriminatie⁶ wordt de strijd tegen discriminatie een topprioriteit genoemd. Acceptatie, tolerantie en normalisering spelen een belangrijke rol in het tegengaan van discriminatie en geweld tegen LHBTIQ+ personen. Inzetten op preventie en normalisering is van cruciaal belang om onveiligheid voor LHBTIQ+’ers in Nijmegen te verminderen en te voorkomen. Voorkomen is immers beter dan genezen. Normalisering is een proces van lange adem. Een aantal adviezen hebben daarom betrekking op het voortzetten dan wel het uitbreiden van het huidige beleid.

Advies 1: Vergroot zichtbaarheid van LHBTIQ+’ers met campagnes.

De RegenboogRaad is verheugd met de campagnes die er de afgelopen tijd zijn geweest in Nijmegen, zoals de Pride Photo en Komt een Mens bij de Dokter. Helaas zien we in toenemende mate ook veel vernieling van zichtbare LHBTIQ+ uitingen. Dat zien we landelijk, zoals bij het bekladden van de regenboogtrappen en de Pride Photo⁷, als lokaal zoals bij de vernieling van de regenboogvlag in Nijmegen Oost⁸. Het is echter belangrijk om in te blijven zetten op zichtbaarheid en deze waar mogelijk te vergroten. Zichtbaarheid is essentieel voor de preventie van discriminatie en draagt bij aan het

⁴ https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-01/LHBTI-feiten-cijfers-infographic_2.pdf, januari 2020.

⁵ [Emancipatienota 2022-2025](#)

⁶ [Motie Aanpak discriminatie, geen going concern maar topprioriteit!](#), november 2022

⁷ <https://nos.nl/artikel/2427487-pride-foto-s-van-zoenende-mannen-beklad-in-vlissingen>, 4 mei 2022

⁸ [Regenboogvlag in brand gestoken, buurt leeft mee en hangt nu ook vlaggen op: 'Nijmegen-Oost is juist zo vreedzaam' | Nijmegen | gelderlander.nl](#), 31 oktober 2022

veiligheidsgevoel van LHBTIQ+'ers. Het geeft het signaal af dat alle inwoners zichzelf kunnen en mogen zijn. In de recent aangenomen motie 'In Nijmegen denken we niet zo zwart-wit' wordt opgeroepen om de mogelijkheid te onderzoeken tot het aanleggen van zichtbare regenbooguitingen in de openbare ruimte, zoals regenboogzebrapaden, -muurschilderingen, -kunstwerken of een monument in alle 9 stadsdelen⁹. Op dit moment heeft u besloten om te wachten met deze inventarisatie tot het regenboogkunstwerk op de Waalkade gerealiseerd is¹⁰. Wij adviseren echter om hier niet op te wachten, maar om *binnen zes maanden*, al te starten met de inventarisatie welke behoeften er zijn in de stadsdelen en welke groepen hierbij betrokken moeten worden om deze regenbooguitingen in de openbare ruimte te kunnen realiseren.

Advies 2: Vergroot zichtbaarheid LHBTIQ+'ers in eigen communicatie.

Gemeente Nijmegen heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om de normalisering en acceptatie van LHBTIQ+'ers. Hierbij speelt representatie een belangrijke rol. Wij adviseren om meer gebruik te maken van LHBTIQ+ beeldmateriaal en verhalen bij diverse communicatie uitingen van de Gemeente Nijmegen, vooral ook bij onderwerpen die niet per se LHBTIQ+ gerelateerd zijn. Dit draagt bij aan de zichtbaarheid en normalisering van LHBTIQ+'ers en zo aan de veiligheid van deze groep inwoners.

Advies 3: Gebruik gendervrije taal, zowel intern als extern.

Dienstverlening en communicatie vanuit de gemeente wordt in het integraal veiligheidsplan genoemd als een belangrijk aandachtspunt. Dienstverlening moet laagdrempelig zijn en duidelijkheid verschaffen over normen¹¹. Inclusief taalgebruik en representatie zijn belangrijk om de genoemde laagdrempeligheid en normstelling te realiseren. Gemeente Nijmegen is goed op weg met inclusief taalgebruik, maar bij een aantal pagina's en in enkele documenten wordt nog hij/zij gebruikt. Ons advies is om in documenten en op de website van www.nijmegen.nl gendervrije taal te gebruiken en hij/zij te vermijden. In Nijmegen identificeren ongeveer 7.020 mensen zich niet met het geslacht dat is geregistreerd bij de geboorte¹². Door alleen te refereren naar hij/zij wordt een deel van de Nijmegenaren onbedoeld buitengesloten.

⁹ [Document Nijmegen - Motie In Nijmegen denken we niet zo zwart-wit.pdf - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

¹⁰ [Document Nijmegen - Motie In Nijmegen denken we niet zo zwart-wit - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

¹¹ [Integraal Veiligheidsplan Gemeente Nijmegen 2022 - 2026](#)

¹² https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2019-03/Handreiking%20LHBTI-Feiten%20en%20Cijfers%202018_0.pdf

Advies 4: Vraag bij nieuwe samenwerkingsverbanden dat partners een antidiscriminatiebeleid hebben met aandacht voor LHBTIQ+.

Gemeente Nijmegen werkt met veel partners samen en voorziet veel partijen van subsidie. Wij adviseren om bij (nieuwe) samenwerkingen partners te vragen om een antidiscriminatiebeleid met aandacht voor LHBTIQ+'ers. Daarbij kan je denken aan het creëren van inclusief sportklimaat. Door deze voorwaarde neer te leggen bij partners, laat de Gemeente Nijmegen zien dat zij antidiscriminatie, ook op het gebied van LHBTIQ+, hoog in het vaandel heeft staan. Dit kan bijvoorbeeld tijdens aanbestedingen onder het kopje 'Goed Werkgeverschap'. Hierbij kan worden gekeken naar het voorbeeld van gemeente Arnhem¹³.

Meldingsgedrag; samenwerking met organisaties

Hieronder geven wij graag onze adviezen met betrekking tot de aanpak van discriminatie en geweld. Vaak hangt dit samen met de term 'meldingsbereidheid'. De lage meldingsbereidheid onder LHBTIQ+'ers is een terugkerend thema. De RegenboogRaad heeft in eerdere adviezen (2004, 2009 en 2017) aanbevelingen gedaan voor het verhogen van de meldingsbereidheid. Ondanks inzet vanuit de gemeente en de regenbooggemeenschap, is de meldingsbereidheid in de afgelopen jaren nauwelijks toegenomen. Uit de recente Nijmeegse veiligheidsmonitor komt naar voren dat slechts 19,5% van de LHBTIQ+ personen die met mishandeling te maken hebben gehad aangifte doet en slechts één op de drie een melding daarvan maakt. Hoewel het belangrijk blijft om te onderzoeken hoe de meldingsbereidheid kan worden verhoogd, moet het niet de leidraad vormen voor LHBTIQ+ veiligheidsbeleid. Immers is daarmee slechts het welbekende topje van de ijsberg bekend.

De RegenboogRaad raadt aan om de focus te verplaatsen van (enkel) het verhogen van de meldingsbereidheid, naar het creëren van een bredere, integrale blik op de (ervaren) (on)veiligheid van LHBTIQ+ inwoners. Onze adviezen zijn er daarom op gericht om de huidige hulpverlenende organisaties zoals Movisie, RIBW Nijmegen en Rivierenland, Vizeer Oost, Politie en Slachtofferhulp meer te betrekken en meer onderzoek uit te voeren. De gemeente kan een spil vormen in deze samenwerking om zo tot nieuwe inzichten en nieuw beleid te komen (ook bij samenwerkende partners).

14

¹³ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/arnhem-eist-antidiscriminatiebeleid-van-partners>, juli 2021

¹⁴ In een later stadium kunnen ook andere organisaties, instanties en hulpverleners worden betrokken, zoals ziekenhuispersoneel en huisartsen.

Advies 5: Vraag samenwerkingspartners en hulpverleners te monitoren hoe zij aandacht hebben voor anti-discriminatie en in het bijzonder discriminatie van LHBTIQ+'ers.

Organisaties en hulpverleners kunnen zelf ook veel doen om de meldingsbereidheid te vergroten. Het is belangrijk om via campagnes en externe communicatie kennis te vergroten over het belang van meldingen en van het verschil tussen aangifte en melding. Hierbij kan zichtbaarheid van het landelijke telefoonnummer van LHBTIQ+ politienetwerk Roze in Blauw en de vindbaarheid van discriminatiemeldpunten van de gemeente (zoals www.Discriminatieoost.nl) een belangrijke rol spelen.

Om te monitoren wat organisaties doen om de meldingsbereidheid te vergroten en wat de effecten hiervan zijn, adviseren wij om ook de evaluatie van deze activiteiten te laten borgen in bijvoorbeeld een jaarrapport.

Advies 6: Verzoek samenwerkende partijen om een code toe te voegen om (optioneel) LHBTIQ+ toe te kennen aan meldingen en aangiften.

Wij hebben vernomen van Politie Gelderland Zuid dat dit nog niet goed geborgd is in hun organisatie. Wij vragen u om hen te verzoeken deze code te gebruiken en aandacht te hebben voor LHBTIQ+ veiligheidsproblemen.

Als er een melding wordt gemaakt, is het afhankelijk van veel factoren of de melding ook wordt geregistreerd als LHBTIQ+ gerelateerd. Om beter zich te krijgen op deze meldingen, raden wij aan om een optionele code toe te voegen aan de systemen van de gemeente waar inwoners zelf gebruik van kunnen maken. Als zij bijvoorbeeld een melding doen bij www.discriminatieoost.nl, kunnen zij vervolgens zelf een vinkje zetten bij LHBTIQ+ gerelateerde discriminatie. Zo ontstaat er een beter beeld.

Het vergroten van handelingsbekwaamheid

Er zijn verschillende redenen waarom de meldingsbereidheid nog steeds laag is. Het doen van een melding wordt niet laagdrempelig genoeg ervaren, er wordt te weinig terugkoppeling geboden en respondenten geven aan dat de kans op vervolging erg klein is. Uit gesprekken met onze achterban, het RIBW, Transgendergroep Nijmegen, VizierOost en de Politie blijkt dat veel slachtoffers zich ook niet veilig genoeg voelen om aangifte te doen of melding te maken. Volgens de Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022 ervaren respondenten te weinig kennis bij instanties wanneer het gaat om LHBTIQ+ zaken. Er is bij instanties vaak een gebrek aan handelingsperspectief ('waar kan ik naartoe doorverwijzen?') en er is handelingsverlegenheid. Voor inwoners is het onduidelijk waar zij terecht kunnen en of er wel de juiste hulp kan worden geboden. Het vergroten van de handelingsbekwaamheid en daarmee voorkomen van handelingsverlegenheid is belangrijk voor het vergroten van de (ervaren) veiligheid van LHBTIQ+'ers. Daartoe brengen wij de volgende adviezen uit:

Advies 7: Train alle gemeentemedewerkers in inclusieve benadering, in ieder geval medewerkers die werken bij Burgerzaken, Personeel en Organisatie en WMO Consulenten.

Nijmegen maakt zich hard om een gastvrije gemeente te zijn. Wij zijn blij dat de gemeente de kosten gaat vergoeden die gepaard gaan met administratieve wijzigingen in het geval van een geslachtsregistratie. Wij hebben ook begrepen dat personeel bij Burgerzaken wordt geschoold in het contact met bijvoorbeeld transgenders die hiervoor naar de balie komen. Wij willen hiervoor onze complimenten geven. Ons advies is om ook ander personeel hierin te trainen door het bijvoorbeeld op te nemen in het eigen leeraanbod (NijmegenSchool). Dit adviseren wij ook met het oog op het toenemende belang en inzet van burgerparticipatie. Zo vergroten we de behandelingsbekwaamheid van alle medewerkers rondom bejegening van LHBTIQ+'ers. Er zijn bijvoorbeeld verschillende trainingen gratis te volgen via Movisie¹⁵.

Advies 8: Vergroot de handelingsbekwaamheid bij zorgleveranciers rondom LHBTIQ+ met (terugkerende) trainingen als eis tijdens aanbestedingen.

Bewustwording is erg belangrijk. We raden aan om in (toekomstige) aanbestedingen op te nemen dat zorgleveranciers verplicht trainingen volgen in LHBTIQ+-inclusieve hulpverlening. Het is belangrijk dat kennis over LHBTIQ+ toeneemt. Wanneer hulpverlening meer LHBTIQ+ mensen zien (en herkennen) kunnen zij hen beter helpen, bijvoorbeeld in situaties bij huiselijk geweld. In de preventie van en hulpverlening bij huiselijk geweld is er nog te weinig aandacht voor LHBTIQ+'ers. Dat terwijl bi+, trans en interseks personen vaker slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Voor effectieve hulpverlening is meer aandacht en kennis nodig¹⁶. Dit is slechts één van de voorbeelden.

Advies 9: Start roze BOA's en vergroot de handelingsbekwaamheid bij BOA's.

BOA's leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en veiligheid van de openbare ruimte. Gemeente Nijmegen kan veel doen in haar facilitering van deze Buitengewoon Opsporingsambtenaren. Wij adviseren om BOA's te trainen in inclusieve hulpverlening. Dit kan drempelverlagend werken voor het zoeken van hulp bij BOA's, het melden van discriminatie en het verhogen van de sociale veiligheid op straat. We raden ook aan om de zichtbaarheid te verhogen door Roze BOA's te introduceren, als een toevoeging op Roze in Blauw. Hierdoor kunnen BOA's sneller problemen signaleren van LHBTIQ+ inwoners en een oog en oor functie zijn voor doorverwijzing naar de politie, met name naar 'Roze in Blauw'. Daarnaast kan het de samenwerking

¹⁵ www.movisie.nl/online-trainingen-lhbt-emancipatie

¹⁶ [lhbt-en-huiselijk-en-seksueel-geweld.pdf \(overheid.nl\)](#), juni 2022

met LHBTIQ+ belangenorganisaties versterken en kan de toegenomen zichtbaarheid en handelingsbekwaamheid leiden tot meer meldingsbereidheid onder LHBTIQ+’ers.

Vergroten veiligheid van lokaal openbaar vervoer

Advies 10: Zoek de samenwerking met provincie Gelderland om de veiligheid in het openbaar vervoer te verhogen.

In het openbaar vervoer voelt ongeveer 20 tot 36 procent van de LHBTIQ+’ers zich onveilig. Dit is een opvallend grote toename ten opzichte van het vorige onderzoek in 2014: het aantal respondenten dat zich onveilig voelt in het openbaar vervoer ligt zo’n 18 procent hoger. In de Nijmeegse Veiligheidsmonitor wordt aangeraden om hier vanuit de gemeente extra aandacht aan te besteden¹⁷. We adviseren daarom om contact te zoeken met provincie Gelderland om te bespreken op welke manier de veiligheid in het openbaar vervoer (met name in de bus) kan worden verbeterd. Onze suggestie is om bij een volgende aanbesteding op te laten nemen dat personeel van de vervoersmaatschappij wordt getraind in het vergroten van LHBTIQ+ veiligheid.

Borging van en toevoeging aan de LHBTIQ+ veiligheidsmonitor

Advies 11: Zorg voor de structurele en financiële borging van de LHBTIQ+ veiligheidsmonitor.

De aanleiding voor dit advies is de Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022 die in oktober vorig jaar verschenen is. Deze monitor is voortgekomen uit breder onderzoek naar de huidige acceptatie en ervaren veiligheid van LHBTIQ+ inwoners van Gelderland en Overijssel. De monitor is incidenteel mogelijk gemaakt door de eenmalige extra middelen toegekend met de motie “Geef de Regenboog Vleugels” van 24 november 2021. Uiteraard zijn wij blij dat het onderzoek heeft plaatsgevonden, maar om het de nodige prioriteit te geven adviseren wij om de LHBTIQ+ monitor structureel en financieel te borgen in de organisatie en niet afhankelijk te maken van incidentele gelden. Zo kan de (ervaren) (on)veiligheid van LHBTIQ+ inwoners systematisch in kaart worden gebracht en daarmee ook inzicht geven voor gemeentelijk beleid. Het structureel en financieel borgen van de LHBTIQ+ veiligheidsmonitor draagt bij aan een specifiek en doelgericht veiligheidsbeleid.

Advies 12: Specificeer de veiligheidsmonitor op o.a. wijken en stadsdelen.

Het is belangrijk dat de monitor minimaal eens per vier jaar uitgevoerd wordt om een duidelijk beeld te houden van de (ervaren) veiligheid van LHBTIQ+ inwoners. We raden aan om de monitor verder te specificeren om bijvoorbeeld inzicht te krijgen in hoe het

¹⁷ [Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2021-2022, p.26](#)

gesteld is met de ervaren veiligheid onder LHBTIQ+ inwoners per wijk of per stadsdeel en welke fysieke plekken als onveilig worden ervaren. Zo kan er nog meer informatie worden verzameld voor gemeentelijk beleid.

Ter afsluiting

Wij zijn blij dat LHBTIQ+ veiligheid aandacht krijgt in het gemeentelijke beleid. We zien dat gemeente Nijmegen hier hard aan werkt. Helaas valt er samen nog een wereld te winnen zodat LHBTIQ+ inwoners van Nijmegen zich veilig, geaccepteerd en als vanzelfsprekend gezien en gehoord voelen. In gesprekken over veiligheid ligt de nadruk vaak op de meldingsbereidheid en het aanpakken van LHBTIQ+ gerelateerde discriminatie en geweld. Als RegenboogRaad denken wij dat het verhogen van de meldingsbereidheid slechts een deel van de oplossing is om de ervaren veiligheid van LHBTIQ+ inwoners te vergroten. Met onze adviezen pleiten wij voor een integrale aanpak, waar preventie en normalisering een even belangrijke rol hebben. Uiteraard zijn wij bereid om op alle genoemde punten met u mee te denken.

Vriendelijke groeten,

Jeannine Boset
voorzitter RegenboogRaad Nijmegen

RegenboogRaad Nijmegen
Secretaris Helma van den Heuvel, MO10
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
regenboograad@nijmegen.nl